

Wstęp

W czasach dominującego wpływu transformacji cyfrowej na procesy społeczno-gospodarcze rola człowieka w przemianach technologicznych nabiera szczególnego znaczenia, co podkreślają liczne dyskusje dotyczące rozwoju cywilizacyjnego. Badania naukowe w obszarze wpływu kompetencji człowieka na świat gospodarki, nauki, kultury wskazują na niezmierzone bogactwo problemów wymagających oceny, analizy, projektowania. Nowe wyzwania związane ze zmianami technologicznymi warunkują kształt współczesnej dyskusji całego świata nauki nad wskazaniem oczekiwanych relacji między kompetencjami a technologią.

Celem monografii jest przedstawienie roli, jaką pełni kapitał ludzki w rozwoju społeczno-gospodarczym, szczególnie w układach regionalnych. W pracy nie tylko przedstawiono ewolucję w obszarze badań teoretycznych i praktycznych nad kapitałem ludzkim, ale również wskazano narzędzia jego stymulowania wykorzystywane przez jednostki samorządu terytorialnego.

Praca składa się ze wstępu, trzech rozdziałów i wniosków końcowych.

W pierwszym rozdziale opisano historyczne rozważania na temat roli kapitału ludzkiego w procesie gospodarowania, akcentując najważniejszy dorobek w tym zakresie, a więc powstanie teorii kapitału ludzkiego w latach 60. XX wieku. Kapitał ludzki odnosi się głównie do potencjału tkwiącego w człowieku, dlatego w jego analizie należy uwzględnić nie tylko czynniki ekonomiczne, ale również społeczne i etyczne, co w pracy podkreślono. Ponadto w ramach tego rozdziału zdefiniowano czynniki rozwoju w wymiarze regionalnym, uwzględniając ostatnie trendy w rozwoju regionów związane z gospodarką opartą na wiedzy i czwartą rewolucją przemysłową. Z uwagi na silną zależność pomiędzy kapitałem ludzkim a działalnością innowacyjną w tej części pracy przedstawiono również najważniejsze aspekty innowacyjności regionalnej.

Drugi rozdział stanowi próbę umiejscowienia kapitału ludzkiego w polityce rozwoju. W rozdziale tym przedstawiono istotę programowania regionalnego oraz politykę rozwoju w obszarze kapitału ludzkiego stosowaną zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym i regionalnym. Polskie województwa jako podmioty realizujące politykę rozwoju regionalnego decydują, jakie obszary z punktu widzenia potencjału rozwojowego regionu uznać za priorytetowe. Rozwój kapitału ludz-

kiego ma szansę przyspieszyć zwłaszcza w warunkach integracji europejskiej, strategii rozwojowych i polityki regionalnej w zakresie kapitału ludzkiego.

Trzeci rozdział opisuje zróżnicowanie i uwarunkowania kapitału ludzkiego w województwie małopolskim. Za pomocą ekonometrycznych modeli panelowych, modeli regresji liniowej i modeli DEA przedstawiono analizy bardzo wielu zależności, które mogą stanowić wyjaśnienie związku między rozwojem kapitału ludzkiego i innowacyjności. W obszarze zainteresowań tego rozdziału znalazły się między innymi oceny związku wysokości wynagrodzeń z wykształceniem, jakości kapitału ludzkiego i działalności patentowej, wydatków na edukację z wynikami egzaminów maturalnych i gimnazjalnych, nierówności dochodowych z wielkością ośrodków miejskich, efektywności wykorzystania dotacji na szkolnictwo wyższe, jak również efektywności szkolnictwa wyższego, działalności sektora edukacji w regionie i jej skutków. Rozdział ten zamyka krytyczna analiza i ocena działań rządowych i regionalnych, w tym realizacji strategii i programów rozwojowych w zakresie pobudzania innowacyjności poprzez inwestycje w kapitał ludzki.